

IN MEMORIAM

FRANS TJALLINGII (1909-2007)

Op 27 juni 2007 overleed Frans Tjallingii op 98-jarige leeftijd. Hij was erelid van zowel de Nederlandse Mycologische Vereniging als van de KNNV (afdeling Wageningen). Met zijn heengaan is een eind gekomen aan een lange periode waarin hij en zijn vrouw Dien een onuitwisbare rol hebben gespeeld in onze vereniging. Het belang van Frans Tjallingii voor de Nederlandse Mycologische Vereniging en de mycologie in Nederland in het algemeen is niet los te denken van Dien: samen vormden ze een onverbreekelijke twee-eenheid. Al vanaf het midden van de zestiger jaren waren Frans en Dien prominent aanwezig op verenigingsactiviteiten, waarbij ze niet alleen uit waren op het vergaren van kennis, maar vooral ook op het delen van die kennis met anderen. Ze ontfermden zich over de jongere leden om ze de basisbeginselen van de mycologie bij te brengen. Dat deden ze op onnavolgbare wijze. Beiden bezaten de gave om hun kennis en enthousiasme over te dragen, en daar zijn we ze zelf, en met ons vele tientallen anderen, nog altijd zeer dankbaar voor.

Frans kon op onnavolgbare wijze verhalen over de zaken die hem interesseerden. Zo was het de gewoonte om tijdens de werkweken 's avonds een rondje te doen over de meest interessante vondsten van die dag. Frans liet een soort de ronde doen waarbij hij een uitgebreid verhaal hield. Tot slot zei hij: "Nou ja, ik weet van deze soort eigenlijk niet zoveel.", waarop Kees Bas met een lach antwoordde: "Frans, dan wil ik je wel eens een verhaal horen houden over een soort die je goed kent"! Dat was typerend voor de grondigheid en uitvoerigheid waarmee Frans de mycologie benaderde. Talrijk waren zijn bijdragen in de vorm van lezingen en artikelen voor het verenigingsblad Coolia. Dat heeft hij tot op hoge leeftijd volgehouden.

Zich bewust zijnde van de voetangels en klemmen van de mycologie en bij het op naam brengen van soorten, zocht Frans contact met deskundigen op dat gebied. Niet alleen buitenlandse experts zoals prof. Moser, maar ook de mycologen van het (toen nog) Rijksherbarium in Leiden vonden met grote regelmaat brieven en pakjes op hun bureau met het verzoek om een identificatie te bevestigen of een probleem op te lossen.

De belangrijkste wapenfeiten van Frans Tjallingii hebben echter te maken met de IJsselmeerpolders en met de werkgroep "*Hygrophorus laetus*" in Wageningen.

Toen aan het eind van de zestiger jaren bleek dat de nieuwe polders een eldorado waren voor paddenstoelen, stortten Frans en Dien Tjallingii zich op dit unieke onderzoeksterrein. Dat leidde uiteindelijk tot de oprichting van de Werkgroep Mycologisch Onderzoek IJsselmeerpolders. Met niet aflatende ijver verrichtten zij, met een dertigtal werkgroepleden, tientallen jaren intensief onderzoek in de nieuwe polders. Frans zette hiervoor een strak schema op en hield ook de lijsten met vondsten bij. Jarenlang rapporteerden zij over de voortgang van het onderzoek tijdens verenigingsbijeenkomsten en schreven artikelen over bijzondere soorten. Veel van die gegevens zijn vervat in het boek over de Paddenstoelen van Flevoland, dat in 2000 bij de KNNV uitgeverij is verschenen.

In 1965 werd in Wageningen een paddenstoelenwerkgroep opgericht. De werkruimte in de kelder van Frans en Dien op de Marterlaan is sindsdien een begrip voor vele paddenstoelenliefhebbers: jong en oud, beginner of gevorderde, lid van NMV of KNNV of niet, allen waren welkom. Gastvrij werden we ontvangen, de verzamelde paddenstoelen en de microscopen stonden al klaar, er was koffie en thee, en wie van de werkgroepleden herinnert

zich niet de heerlijke paddenstoelensoep met Sinterklaas? Gedurende 34 jaar hebben wij ons daar onder de inspirerende en enthousiaste leiding van Frans en Dien in de mycologie kunnen verdiepen, waarbij de werkgroep ook langzaam aan een regionaal karakter kreeg, met deelnemers niet alleen uit Wageningen, maar ook uit Arnhem, Apeldoorn en Nijmegen.

We hebben grote bewondering voor de manier waarop Frans, na het overlijden van Dien, tot aan begin 2000 deze bijeenkomsten is blijven verzorgen, met blijvend enthousiasme. Eén van de laatste keren stond hij ons met de parapluie op in de regen op te wachten. Iedereen moest eerst even in de tuin naar enkele mooie paddenstoelen kijken die juist verschenen waren. Tot slot zei hij: “Ga nu maar snel naar binnen, je wordt zo nat.” Maar zelf bleef hij op zijn post totdat iedereen gearriveerd was. De laatste jaren kreeg hij problemen met zijn gehoor, en werd de leiding aan ondergetekende (Lies Jansen) overgedragen. Dat hij daarbij volledig betrokken bleef, moge duidelijk zijn aan de instructies die de kersverse leidster de eerste keer kreeg, voor het begin van het traditionele ‘rondje om de tafel’. “Jij moet daar plaats nemen, ik zit hier rechts van je, en dan moet je aan je linkerkant met het rondje beginnen.” Toen de werkgroep door het vertrek van Frans naar Mooiland naar een andere lokatie moest verhuizen hebben we hem gevraagd of we de naam ‘Tjallingii Werkgroep’ mochten gebruiken. Maar daar voelde Frans niets voor. “Over enkele jaren, als ik er niet meer ben, weet niemand wie die Tjallingii’s waren. Bovendien riekt het wel wat naar persoonsverheerlijking, en daar ben ik altijd erg op tegen geweest.”

Het anderen laten delen in hun kennis van en vreugde in paddenstoelen is een rode draad in het leven van Frans geweest. Typerend hiervoor moge een citaat zijn uit een brief die Frans al in 1930 aan de secretaresse van de NJN, afdeling Rotterdam, schreef: “... Ik geloof dat ik door mijn werk (voor de NJN (red.)) de jongeren iets kan geven dat hun leven mooier, rijker, zuiverder maakt, iets van positieve waarde, een geestelijke rijkdom.” Vele jaren later, in een interview met het lokale KNNV contactblad *Urtica*, voor de vraag gesteld of iets van dat ideaal, het doorgeven van de liefde voor de natuur, is verwezenlijkt, durft Frans die vraag met een ja te beantwoorden, op grond van de trouw waarmee de leden van de paddenstoelenwerkgroep al die jaren hebben meegedaan, en de diepe waardering die door enkelen van hen is uitgesproken. Maar hij haastte zich er bij te zeggen dat hij dat werk op een heel bescheiden wijze gedaan had, namelijk slechts met dat wat hij goed kon. Veel mensen heeft hij op weg mogen helpen, en hij is daar dankbaar voor. Daar dankbaar voor mogen zijn, dat tekent Frans.

De vereniging zal Frans en Dien Tjallingii vooral in dankbaarheid gedenken als een echtpaar met onverwoestbaar enthousiasme en ijver, en om hun grote vermogen om anderen daarin te laten delen. En daarnaast als mensen met een unieke vorm van samenwerking. Hun kenmerkende roep klinkt nog na in onze oren, als we in de uitgestrekte bossen van de Eifel of de Ardennen op paddenstoelenjacht waren. Op die manier peilden ze niet alleen elkaars positie, maar aan de mate van opgewondenheid van hun rollende “prrrt” kon je ook afleiden of ze iets bijzonders meenden gevonden te hebben. Ze waren ook altijd in een, naar het soms leek, eeuwigdurend opgewonden gesprek gewikkeld. Toen iemand eens opmerkte dat ze altijd aan het ruziën waren reageerde Frans als door een wesp gestoken: “Wij maken nooit ruzie met elkaar, maar we bekvechten de hele dag voor de goede zaak”. En dat was het: een goede zaak, de betrokkenheid van Frans Tjallingii met de mycologie. Hij gaat de annalen van onze vereniging in als een groot mycoloog en een beminnelijk mens.

Lies Jansen
Chiel Noordeloos